

gočni! Slovenci smo sploh prepoblevni. Ravno narobe je resnica. Nas je več in smo močnejši, le ne zavedamo se svoje pravične moči, in tako kričati ne znamo ali nočemo. Naj se ujedate med seboj liberalna stranka nemčurska in slovenska, kakor jima drago. Dokler smo doma, svesti si resnice in pravice, smemo biti pogumni, in zmaga naposled mora biti naša. Nekteri so res po mestih in tržiščih nekoliko zbegani; mladi so pa mladi, in manjka jim skušnje starcev. Treba je toraj le resnično poučevati, in v odločnem času v dejanji pokazati. Srčnost veljá, in kakor doslej bode tudi poslej slovenski katoliški duhovščini in poštenim katoliškim Slovencem vsem sveto glasilo:

Vse za vero, dom in cesarja!

Resnicki.

Politični pregled.

V Ljubljani, 16. avgusta.

Avstrijske dežele.

Cesar so 13. t. m. opazovali vojaške vaje pri Stix-Neusiedlu in Höfleinu, ki so trajale od ranega jutra do poludne. Zarad hude vročine je bilo več vojakov opešalo in so jih morali na vozeh peljati nazaj v tabor pri Brucku. Ker so bili tudi drugi vojaki, ki so se jako vrlo obnašali, močno vtrujeni, podarili so jim cesar iz premoženja svojega 5 dnevno plačo.

Knez Alfred Lichtenstein, kmetski poslanec štajerskih Nemcev, potuje po svojem volilnem okraju in se z volilci pogovarja, kaj in kako. V Cmureku so bili tudi slovenski volilci iz Marije Snežnice. V Stradenu ga je sijajno sprejelo 200 udov tamošnjega kat. političnega društva. Liberalci ondi klaverno ušesa pobešajo.

Grof Andrassy se je podal na svoje posestvo v Terebes na Ogerškem, grof Zichy pa nazaj v Carigrad, kjer se bodo pričele diplomatične obravnave zarad upora ercegovinskega. Po poročilu „Boh.“ bodo velike vlade zahtevale, da se izvrše določbe pogodbe pariške.

Vnanje države.

Ercegovinci so 10. t. m. Turke pri Trebinjah dobro otepli in zapodili jih čez Lisino. Ravno tisti dan so bili Turki tudi pri Bileku (4 milje od Trebinj proti severu) od upornikov hudo otepeni. „Vat.“ se iz Beligrada telegrafuje, da se je upor vnel tudi okoli Višegrada v Bosni. Utegne se pa razširiti tudi po drugih deželah turških, ker v Al-

znalo pa se je, da je bila nedavno rodovitna zemlja. Videli so nekteri tujca, pa nihče ga ni poznal. Milo je gledal po pušči in potem urno odšel po gozdu proti Lambergerjevemu gradu.

Solnce se je bližalo zapadu. Prišel je mož do grada in videl tam mnogo gospode. Vse je bilo silno veselo in pripravljali so veliko gostijo. Povsod so viseli krasni vencí in naznájali čudno slovesnost.

Tujec poprosi nekoga, da bi rad prišel do novomašnika, da bi prejel sveti blagoslov. Dovolili so mu. Blagoslavljal ga je novomašnik, neznanec pa se je milo jokál in prečudno se mu je spreminjal obraz, pa nihče ni vedel zakaj. Poljubil je mašniku roko in potem razodel željo, da bi rad poznal njegovo srečno mater. Peljali so ga k njej in v tem hipu mu je srce do vrha prikípelo. Z neizrečenim hrepenenjem jo je urno objel in izdihnil: „Preljuba moja Neža! jaz sem tvoj Janez!“ —

Rajsko veselje in čudne občutke popisov-

baniji, Tesaliji, in Epiru se odločno branijo Turkom davke plačevati. Pa tudi v Ercegovini se število upornikov hitro množi. 12. t. m. je šlo čez Trst v Ercegovino 40 bivših kanonirjev s 3 srbskimi stotniki. Še celo iz Laškega dohajajo prostovoljci. Milanski „Secolo“ namreč poroča, da je pred nekimi dnevi obrist di Buotes, ki se je od leta 1859 vdeležil vsih laških vojsk, z mnogimi tovarši odšel v Dalmacijo, da se vdeleži upora ercegovinskega. Avstrija sicer skrbno varuje mejo proti Ercegovini, a pot iz Katara v Črnogoro je odprta in vsakdo zamore čez Črnogoro z lahkoma pritki upornikom. Srbski knez pa se še obotavlja in „Vidovdan“ trdi, da ni še čas prijeti za orožje. Srbi se zarad tega nad njim silno hudejejo in „Obzor“ piše, da je govoril z ljudmi iz Beligrada, ki trdijo, da razkačenost proti knezu se močno širi po deželi in da se mu utegne zgoditi kako zlo, če prej ne, saj takrat ko se bode skupština odprla. Iz Carigrada se vradno poroča, da srbski in črnogorski knez sta vladi turški obljubila strogo držati se neutralnosti. Če sta to res storila, ne bosta mogla dolgo rok križem držati. Kajti po novejših poročilih se proti upornikom ne bojujejo samo vojaki, ampak tudi prebivalci turški, kar živo pričá, da se je vnel turški fanatizem in da boji utegnejo biti jako hudi in razširiti se po vsem cesarstvu turškem.

Srbski knez se je 12. ob 4. uri popoldne povrnil v Beligrad. Brezštevilno ljudstva in mestnjanov se je bilo zbralo ter navdušeno pozdravljalo kneza: Dobro došel, gospodar, vojska s Turki! Za podporo upornikov osnoval se je in izdal oklic do ljudstva poseben odbor, kar je Turško tako zbodlo, da je pismeno 11. t. m. zoper ta oklic protestovala.

Svečanost strelska v Štutgartu, ktere se je vdeležilo tudi nemčursko strelsko društvo ljubljansko, je srečno končana. 8 dni so se rodoljubi nemški gostili in drug drugemu napivali, a živa duša se ni spominjala velikana: s katerimi se Nemci tako ponašajo, zarad ktere se napadniki obsojujejo in vredniki zapirajo. Noben telegram, noben živijo-klic ga ni motil v samoti **Varzinski**. Se je li to zgodilo zarad občutljivih čutnic kneza Bismarka, ali pa iz pozabljivosti, kdo vé? Videti pa je, kakor da bi narod nemški začel strezovati se vidévši zlo, ktero se širi po deželah nemških.

Na Laškem so porotniki za kriva spoznali tista človeka, ki sta bila med službo božjo bombe vrgla v stolno cerkev livornsko, in sodnija ju je obsodila na 18 in 14 let težke

vati, ki so obhajali potem vsa srca v gradu, je nemogoče. Le misliti se more, kaj se je godilo, ko je po tako davni ločitvi Lazar zopet prišel, in našel svojo ženo zdravo, dvojčka tako srečna. Koliko so eden drugemu vedeli povedati, to se ve, in da je bila to redka slovesnost, je očitno.

Na velike maše dan je pel Blaže Lazar novo mašo na Druščah, in po sveti maši je poročil Nežico z vitezom Kamnimbregom. Ljudstvo je tujca spoznalo, in hvalili so Boga, da je dal tako srečo Lazarjevi družini, dolgo je pomnila vsa soseska vélike maše tistega leta, in še dan danes živi spominj na-njo v ljudski povesti.

Kmaló potem je šla gospoda zopet na Nemško in ž njimi tudi Lazarjevi. Gotovo je, da so bili vsi prav srečni in zadovoljni, kaj pa se je še pozneje pri njih godilo, ni znano.

To je povest o dvojkah Lazarjevih in tako je bilo — trojno veselje o novi maši. —

Spisal A. Umek Okiški.

ječe. — V Rimu na vsakega človeka počez pride po 86 lir in 8 cent. davka; pod vlado papeževo plačevali so po 16 lir.

Izvirni dopisi.

Izpod Triglava 11. avgusta (Nesrečen padeč). Kar dovaža gorenjska železnica čedalje več ptujcev v naše kraje in so že tudi potje nekoliko boljši, hodijo ptuji gospodje radi po hribih in gorah, na mali in veliki Triglav, na Črno prst itd. in najrajši se vé ob nedeljah in praznicah. Gospódo je posnemati jel že tudi kmet in rokodelec, in tako je 8. t. m. šla z Bistrice precej velika družba mladencev na Črno prst. Vračali so se že z gore, kar leze 25leten mladeneč za rožami planinskimi po strmini, mu opesne in pade v globino, kjer obleži na pol mrtev, pajdaši njegovi pa se prestrašijo in pobegnejo. Bilo je to v nedeljo, kedar se v cerkvi bere in razlaguje evangelij od človeka, kterege so na potu od Jeruzalema v Jeriho razbojnikí popustili oropanega, vsega v ranah, napol mrtvega (semivivo relicto). Tudi do tega so pozneje še le prišli sosedje ter ga spravili na neki stan, kamor je po noči dospel, da ga je del v sveto olje — Samarijan. Pobil se je ves po glavi, rebrih, zlomil si nogo, s ktere so zrezali mu škornje, in brez zavednosti trpi grozne bolečine. Ako tudi okréva, kar je zeló dvomljivo, ostane pohabljen in v svarilo vsem, kateri o Gospodovih dnevih sprehajajo se po gorah in ob jezerih tolikrat brez službe božje, celo brez sv. maše! — Tudi nekega ljubljanskega naravoslovca profesorja W. je neki te dni na Triglavu kmetiški spremljatelj le še za škric vjel, da ni šel v prepad, iz kterege bi ne bil mogel nikdar več v šolo, temuč moral bi bil koj pred božji stol sam k — maturi — na veke osodnji.

Z Gorenjskega 12. avg. (Pitanje o sedanjem šolstvu.) Doslej smo konec leta dobivali iz Ljubljane o šolah izvéstja, sporočila, programe ali periohe, da smo vedeli nekoliko, kako napredujejo ali nazadujejo šole same in v njih učenci in učenke slovenske. Taka očitna spričevala so občinstvu potrebna in šolam koristna. Kdor ima šolo, ima prihodnost, pravijo, in toraj mora tudi Slovencem vsem mar biti, kaka se jim obéta prihodnost. Po le pisanih šolskih svedočbah ali sporočilih izvedó to o posameznih le spet posamezni, ki plačujejo za šole, in šolam je dolžnost, da se sproti pokažejo in opravičijo ne le staršem in oskrbnikom njihovih učencev, temuč sploh vsem. Letos pa smo dobili na deželo doslej sporočilo o gimnaziji in o realki ljubljanski; kje pa je izvestje učiteljske izobraževalnice moške in ženske vodnice in obéh mestnih ljudskih šol, šole dekliske itd.? — Zakaj nam te pridržujete? Ali jih celó na svetlo ni in ne bo? Počil je neki glas, da vsako tretje leto? Zakaj spet to? Čemu prikriva tolikanj hvaljena nova šola svojo izvrstnost pred svetom? Nikar pod mérník, le na svečnik z lučjo. Ali se strašite prevelikih stroškov? Saj ste bogati, in saj jih lahko prodate in sproti pobotate, ali pa dajte nam vsaj nekdanje male periohe „s kolmi in rožmi“. Pa saj se nekdanj preglasni gospodje na pr. Linhart, Gariboldi, Sima, Raktelj itd. niste že izpraznili svoje modrosti, saj niste že zbobnali svoje vednosti? Nekako sumljivo je to, in ker vam mora mar biti javno mnenje, treba je, da se ta reč občinstvu pojasni in opraviči. Kaj pravi k temu „Slovenec“? —

Od desnega brega Soče, 12. avgusta. B. M. (Bližamo se porazumu; upor v Ercegovini; nova zgodovinska knjiga.) —

Kakor se razvidi iz 32. št. „Glasa“, je tedaj nada, da pridemo kmalo do porazuma. Da bi le do te za uspešno delovanje neobhodno potrebne sloge prišli, predno nam bode zadonela na ušesa osodepolna beseda: prepozno! Je li narod, že takó tujčevim koristim služeč, razkosan, v tem žalostnem času 3letnega razpora kak korak k boljšemu storil? V marsikterem oziru smo šli rakovo pot, v šolah, v uradih se ptujščina še bolj košati, kakor poprej. Ko sem nedavno popraševal v G. po slovenskih (pač nedolžnih) listnicah, je nekdo rekel: „Das slovensche ist bereits aus der Mode gekommen!“ — Na kaki podlagi pa se neki ima zidati prihodnji porazum? Iz „Glasa“ je razvidno, da blezo na podlagi „status quo“, kakor je to bivalo pred razporom do konca 1872 l. Vsaj toliko so slovenski liberalci spoznali, da „vera je podlaga morale“ in naj se „spoštuje“ versko prepričanje katoliških Slovencev, in da ni treba (?) za njo javno, razun v cerkvi, kjer ima dovolj (?) prostora, propagande delati! To bi bilo še precej (?) prav; kaj pa, ako bo prišlo do volitev, do verskih zadev, ki se tudi v zbornicah pretresujejo, ko bo treba v listu in društvu barvo pokazati? Ako bi bilo dovolj vero le v cerkvi gojiti in varovati, in je ne v javnosti, kedar potreba nanaša, kazati, kakor uči katekizem, zakaj bi se na enak način tudi narodnost ne gojila? To je, dovolj bi bilo, da se kažemo Slovence le v čitalnicah in enakih družbah; kedar se je pa treba zvunaj njih v življenji kot take pokazati, ni tega ravno treba, kakor tudi tabori kot javna zbirališča so nepotrebni itd.; kaj bi k taki logiki naši Mladoslovenci rekli? Da bi iz take moke in logike stalna sloga nastala, je jako dvomljivo. Hvalevredno in skoraj občudovati pa je, da so oboževalci očeta goriških čitalnic, tega „najsvetejšega (!!) moža“ (dr. L.) slednjič vendar-le spoznali, da so dosihmal nespametno ravnali spodrivaje v svojem časopisu vero, to padlago prave morale, s škandaloznimi izrazi in članki. Spoznavati samega sebe, to je pač najtežje opravilo pri vsih ljudeh, posebno pa pri naših mladičih, katerih oči in čuti je sama narodnost le preveč očarala. Sicer je pa to za zdaj dovolj in naj se le po tem narejenem tiru napreduje, nekoliko zatajevanja samega sebe je treba in prišlo se bo že polagoma naprej do cilja — da le brez izdajstva načel — po katerem obe stranki hrepenite. Dal Bog in sreča junaška, da ne ostanemo le na pol poti do porazuma! Ako pridemo do zaželjene sloge vsaj do konec leta, potem bosta boje nehala oba časopisa in v znamenje sklenjene sloge svetujejo nekteri, naj se dá ime prihodnjemu listu: „Glas od Soče!“ Tudi prav!

„Glas“ je tudi v svojih poslednjih številkah velike simpatije do ubogih Ercegovincev izrazil. Dobro bi bilo, naj odpre tim slovenskim trpinom svoje predale, da jim denarno pomagamo, (kdo sme meje staviti krščanski radodarnosti in ljubezni, posebno do svojih trpečih bratov Slovanov in kristijanov? kajti s samimi simpatijami jim je toliko pomagano, kot da bi niti teh ne imeli.) Bratje! ljubimo svoje slovanske brate ne le z besedo, ampak z dejanjem! Res je tam posebno v Bosni mnogo poturčenih Slovanov (blizo 800.000), pa tudi ti niso po vsem turškega in Mahomedovega mišljenja. Ko je 1848. l. slavni ban Josip Jelačić grof Bužimski svoje graničare klical na boj zoper ohole Madjare, se je dogodilo, da je bivalo tudi nekaj takih poturčencev kakor prostovoljcev v njegovi armadi. Pokojni slavni ban je celo enemu teh poturčencev podelil zarad hrabrosti srebrno svetinjo I. reda;

temu je bilo ime Hásan Alič iz Belgrada. O priliki podeljenja te svetinje je opazil ban, da se zeló raduje, ko ima tudi hrabrega Turka v svoji armadi. (Ta je bil v četi srbskih prostovoljcev pod generalom Kničaninom.) Svoje dni mi je pravil neki duhovnik, ki je l. 1848—49 v granici na meji turško-hrvaški bival, da že tedaj so ne le kristijani, ampak tudi Turki želeli priti pod Avstrijo; a ko ta poslednjim reče, da bode to težavno, ker so poturčeni, mu je neki Turek odgovoril: naši pradedi so bili kristijani ter so bili le siloma poturčeni; to težavo lahko in radi odpravimo s tem, da zopet krst sprejmemo! — Tako mi je pravil vrli hrvaški duhovnik in profesor Ign. Katkić, sedaj župnik blizo Belovara, kteremu je isti Turek tak odgovor dal. Zdaj tedaj bratje, „činom kažimo, da smo Slavjani!“

Koncem t. m. bo prišla na svitlo že po „Glasu“ naznanjena zelo zanimiva zgodovinska knjižica: „Vojska med Francozi in Nemci leta 1870—71“, v K. Majlingovi tiskarni. Stala bo (brez poštnine), kdor si jo naroči pri pisatelju do 20. (ali tudi do 30.) avgusta le 40 kr. Naročina naj se pa pošilja pod naslovom: Marku Vales, vikar v Štverjanu. (P. Gorica—Kviško). V bukvarnici K. Majlinga bo pa potem stala 50 kr. Obsegala bo blizo 100 strani v veliki osmerki. V predgovoru pravi pisatelj, da se je zarad tega lotil spisovanja te zgodovine, ker se ni hotel noben drug ganiti in da bi Slovenci v tako važnem dogodku ne ostali v temi. Gotovo ne bo nobenemu žal, ako si za te male novčiče tako važno pa ceno knjižico naroči. Jezik je pravilen in gladek, zgodovina je lastni studium po zanesljivih virih, sem ter tje z ozirom na slovansko stališče in mišljenje. Naj se tedaj brž naroči, kdor méni, ker izstisov je primerno malo natisnjenih, toliko, da se bodo malo več kot tiskarski stroški pisatelju izplačali, ako se vsi iztisi prodajo. —

Domače novice.

V Ljubljani, 17. avgusta.

(Pojasnenje.) Od več strani sem slišal ustmene pa tudi dobil pismene glasove, ki se čudijo, zakaj je „Slovenec“ preklical vse, kar je nekdanj pisal o poštnem komisarji g. R. Tudi predzadnji „Tagblatt“ se posmehuje zarad tega vredništva „Slov.“, češ, da se je s tem preklicom ognilo tiskovni pravdi, s katero se je prej list bahal rekoč, da se je ne boji, ker ima dokaze za resničnost tega, kar je pisal. Ker vse to leti na vredništvo, za katero sem zdaj jaz odgovoren, sem prisiljen, tu objaviti, da jaz za svojo osebo nisem imel nič opraviti s tožbo, ker sem še le pozneje prevzel vredništvo, zato bi se tudi z gosp. R. nikakor pogajal ne bil in se tudi nisem. Moja navada ni bati se pravične sodnije, tudi bi se ne vstrašil nobene pravde, ker sem jih že dosti imel in tudi v prihodnje ne bo brez njih. Preklic v predzadnjem listu gre na račun prejšnjega vredništva, jaz nimam pri njem nič opraviti. To pojasnenje vsem tistim, ki so me zarad preklica pismeno ali ustmeno interpelirali.

Jak. Aléšovec.

(Mil. gosp. knezu in škofu dr. Pagačarju) so se 15. t. m. poklonili višji častniki vojaški.

(Cesarjev rojstni dan) se bode jutri obhajal v stolni cerkvi s slovesno sv. mašo, katero bodo ob desetih peli kapitelski vikar, stolni dekan in fajmošter Jožef Zupan; za vojake bode pa pri vgodnem vremenu v zvezdi in za rezerviste pri sv. Petru slovesna služba božja.

(Posvečevanje novih mašnikov) bo 7., 9. in 11. septembra.

(Civilni zakon), ki ga je bil pred dvema letoma v Šiški sklenil nek kovač s svakinjo svojo, in ki je bil edini na Kranjskem, je že poravnal. Pred 14 dnevi sta namreč po kapitelskem vikarijati pri nunciju prosila oproščenja zakonskih, v nedeljo sta bila enkrat za trikrat oklicana in včeraj poročena.

(Bronast nož) so našli v četrtek na močvirju, kjer preiskujejo stavbe na koleh, kar je jasen dokaz, da te stavbe niso tako stare, kakor se je sprva sodilo.

Razne reči.

— Zlata Praga je bila v soboto večer sijajno razsvitljena kardinalu Schwarzenbergu na čast, ki je včeraj obhajal 25letnico, odkar je bil imenovan za nadškofa praškega, ne za kardinala, kakor je po pomoti stalo v zadnjem listu, kajti Schwarzenberg je bil kardinal postal že 24. januarija l. 1842.

— Nov. vel. oltar so v Semiču 8. t. m. blagoslovili. Izdelal ga je metliški podobar Jernej Jereb. (Daljnega dopisa o tej reči zarad pomanjkanja prostora nismo mogli objaviti. Vred.)

— Hudodelstvo. Iz Iga se nam poroča, da je v nedeljo 8. t. m. ob $\frac{1}{2}$ 9 ure zvečer neki fant iz jeze, da ni bil povabljen k neki skupni pijači, drugemu fantu v krčmi nož zabodel v prsa ravno pod srcem. Rana je silno huda, ker je bil nož menda še nakrenil na stran, pa ranjenec še ni umrl. Koliko hudodelstev se je pri nesrečnem popivanju že zgodilo, in vendar se krčme čedalje bolj množé.

— Ogenj. Iz Trebnja 15. avg. se nam piše: V soboto ob poli sedmih zvečer zapoje zvon farne cerkve s tužnim glasom oznanujoč, da v bližnjici gori. V 3 četrti ure oddaljeni vasi Hudeje pričelo je goret v hiši J. Šepica. Njemu in dvema gospodarjema pogorelo je vse poslopje razun kozolca in hleva, vsa mrva in žito, ostalo je le golo zidovje. Škoda je velika, zavarovan bil je le eden. Kdaj se bodo naši ljude zmudrili in svoje imetje zavarovali! Hitri pomoči domačih in sosednih vaščanov, posebno mirniškemu in trebanjskemu županu, ki sta bila z gasilnicama na pogoriše prihitela, se moramo zahvaliti, da ni vsa vas pogorela.

— Ogenj. Iz Središča se nam piše: Spet smo 14. t. m. zjutraj imeli ogenj v Središču. Zgorela je hiša z gospodarskim poslopjem mešarju Jaklnu, ko si je bil malo poprej hleve postavil in pokril. K sreči je bil zavarovan.

— Mali Prirodopis s podobami za narodne ali ljudske šole in za prvi poduk na višjih dekliskih šolah, imenuje se knjižica, katero je nemški spisal prof. dr. Evgen Netoliczka, poslovenil pa marljivi g. Ivan Lapajne nadučitelj ljutomerski. Z mnogimi lepimi podobami okinčana knjižica šteje 119 strani in je razdeljena v tri dele. Prvi obsega Živalstvo, drugi Rastlinstvo, tretji pa Rudinstvo. Pisava je prav•umevna, tisk razločen, papir ličen in močen. Tisk in založba je Buschaka in Irrganga v Brnu.

— „Akademija krščanska“ se snuje v Pragi. Začasni odbor se ravno zdaj obrača v daljšem pozivu (gl. Čeh, č. 180.) do vseh ljubiteljev krščanske vede in umetelnosti. „Veda je ostrupljena pogostoma — tako toži ondi — z brezbožno filozofijo in v umetelnosti se le prezelo šopiri prosti vkus žaleči npravni čut. Tudi godba cerkvena je skažena s posvetnjaštvom in spomini krščanske starodavnosti se še vedno puščajo v nemar.“ Zato naj se vsta-

